

Evaluačná Správa

Projektu NO LIMITS č. projektu: 2020-2-SK02-ESC11-002505

ZÁVEREČNÁ EVALUAČNÁ SPRÁVA

projektu

NO LIMITS

č. projektu: 2020-2-SK02-ESC11-002505

Trvanie: 1.9.2020- 31.8.2022

Donor

Program

Implementované organizáciami:

Správu zostavila:

Ivana Petrisková – interná evaluátorka

Hodnotenie prebiehalo od júna 2021 do apríla 2022

OBSAH

ZHRNUTIE.....	3
1. POPIS PROJEKTU.....	7
2. CIELE EVALUÁCIE A METODOLÓGIA.....	10
2.1. LIMITÁCIE EVALUÁCIE.....	11
3. ZISTENIA EVALUÁCIE.....	12
3.1 Relevantnosť.....	12
3.2 Koherencia	14
3.3 Efektívnosť	16
3.4 Hospodárnosť.....	21
3.5 Dopad	22
3.6 Udržateľnosť	23
3. POUČENIA Z PROJEKTU A ODPORÚČANIA DO BUDÚCNOSTI	25
Príloha 1 – Zoznam preštudovaných materiálov.....	26
Príloha 2 – Zoznam osôb, s ktorými boli urobené evaluačné rozhovory	26
Príloha 3 – Orientačné otázky ku rozhovorom 1.....	28
Príloha 4 – Orientačné otázky ku rozhovorom 2.....	31

ZHRNUTIE

Projekt „NO LIMITS“ trvá 24 mesiacov, konkrétne **trvanie projektu je: 1.9.2020- 31.8.2022.**

Ciele projektu:

- zvýšiť integráciu medzi miestnou spoločnosťou a účastníkmi so znevýhodnením (sociálne, ekonomické) a/ alebo so špeciálnymi potrebami a podporovať vzájomnú solidaritu medzi spoločnosťou a mladými ľuďmi s obmedzenými príležitosťami;
- zlepšiť kvalitu života mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami prostredníctvom inkluzívneho prístupu na miestnej úrovni cez komunitu a prístup k novým aktivitám;
- zvýšiť a rozvíjať kompetencie a zručnosti u mladých ľudí so znevýhodnením/ špeciálnymi potrebami, aby boli konkurencieschopnejší na trhu práce;
- zvýšiť povedomie o potrebách mladých ľudí so znevýhodnením/ špeciálnymi potrebami.

Donorom projektu je IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže. Projekt je realizovaný organizáciou Mladiinfo Slovensko (koordinujúca organizácia) a Centrom Rodiny Dúbravka, v Bratislave (hostiteľská organizácia pre dobrovoľníkov).

Cieľová skupina: traja mladí ľudia zo znevýhodneného prostredia (sociálne, ekonomické) a/ alebo so špeciálnymi potrebami (fyzický, mentálny hendikep).

Rozpočet: maximálna výška grantu je 54 345.00 EUR

Evaluácia projektu prebieha ako súčasť projektu [YOUTH IMPACT](#), ktorý implementuje organizácia [PEDAL Consulting](#). Mentoringovú odbornú podporu počas celej evaluácie pre Ivanu Petriskovú ako junior evaluátorku, robila senior evaluátorka a konzultantka [Edita Bednárová](#) (BEED Ltd.).

Cieľom hodnotenia bolo zistiť či a do akej miery boli naplnené ciele projektu a aký je jeho aktuálny a očakávaný dopad. Evaluácia sa zameriava na celý projekt, teda na jednej strane je to proces jeho implementácie, administrácie a manažmentu a na strane druhej forma a obsah jeho výstupov, výsledkov ako aj ich šírenie a použiteľnosť do budúcnosti, či ako inšpirácie pre iné organizácie a aktérov pracujúcich so znevýhodnenou mládežou.

Hodnotenie projektu podľa jednotlivých evaluačných kritérií:

EVALUAČNÉ KRITÉRIÁ	PROJEKT 'NO LIMITS'
Relevantnosť	Veľmi veľká
Koherencia	Veľmi veľká
Efektívnosť	Veľmi veľká
Hospodárnosť	Veľká
Dopad	Veľmi veľký
Udržateľnosť	Veľmi veľká

Relevantnosť

Projekt NO LIMITS reaguje prioritne na potrebu prípravy mladých ľudí na zlepšenie zamestnanosti cez dobrovoľnícku prácu ako prvý krok k získaniu pracovných návykov, zaradenia so do pracovného kolektívu a zlepšenie kľúčových kompetencií, ktoré pracovný trh vyžaduje.

Projekt je prvou skúsenosťou organizácie Mladiinfo Slovensko v koordinovaní slovenských dobrovoľníkov/čok so znevýhodnením cez program Európsky Zbor Solidarity (EZS). Avšak tento projekt sčasti nadväzuje na predchádzajúce aktivity organizácie realizované cez program EZS. Všetci účastníci a účastníčky hodnotiacich rozhovorov vyjadrili silnú potrebu integrácie mladých ľudí so znevýhodnením a taktiež potrebu zvyšovania tolerance voči týmto skupinám a potvrdili relevantnosť tohto projektu.

Celkovo je relevantnosť projektu veľmi veľká.

Koherencia

Osoby so zdravotným postihnutím a iným znevýhodnením čelia na trhu práce na Slovensku vysokej nezamestnanosti a problémom so začleňovaním na pracovné miesta. (Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020). Najznámejšou formou zvyšovania zamestnateľnosti ľudí so znevýhodnením je tzv. chránená dielňa alebo chránené pracovisko. V prípade chránených dielní, ktoré sú najčastejším prostriedkom zamestnávania pre znevýhodnených ľudí na slovenskom trhu práce, nejde však o inklúziu do spoločnosti. Všetci respondenti hodnotiacich rozhovorov, blízki ľudia, samotní dobrovoľníci/čky, zamestnankyne Centra rodiny videli vysokú pridanú hodnotu projektu pre účastníkov práve v inkluzívnom prostredí, kde sa účastníci projektu mali možnosť stretnúť s rôznymi vekovými skupinami, vyskúšať si komunikáciu a prácu s ľuďmi a cítiť sa začlenení a prijatí do väčšinovej spoločnosti.

Na Slovensku má akreditáciu pre hostovanie dobrovoľníkov, alebo tzv. "Značku kvality" pre program Európsky zbor solidarity momentálne 57 organizácií, z toho približne jedna tretina je aktívne hostujúcich. Niekoľko organizácií pracuje aj so slovenskými znevýhodnenými dobrovoľníkmi ako napr. YMCA, o.z. V.I.A.C či Expression o.z.

Projekt NO LIMITS! je koherentný s ostatnými intervenciami na národnej úrovni Slovenska. Snaží sa prispieť nielen k lepšiemu pochopeniu problematiky inklúzie a zamestnanosti

mladých ľudí so znevýhodnením, ale aj k téme komunitného rozvoja a inkluzívnej spoločnosti celkovo. **Celkovo koherencia projektu je veľmi veľká.**

Efektívnosť

Projekt si stanovil nasledovné štyri hlavné ciele:

1. zvýšiť integráciu medzi miestnou spoločnosťou a účastníkmi so znevýhodnením / špeciálnymi potrebami a podporovať vzájomnú solidaritu medzi väčšinovou spoločnosťou a účastníkmi so znevýhodnením;
2. zlepšiť kvalitu života účastníkov so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami prostredníctvom inkluzívneho prístupu na miestnej úrovni komunitu a prístup k novým aktivitám;
3. zvýšiť a rozvíjať kompetencie a zručnosti účastníkov so znevýhodnením/špeciálnych, aby boli následne konkurencieschopnejší na trhu práce;
4. zvýšiť nedostatočnú viditeľnosť potrieb mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami pre širšiu verejnosť.

Na základe evaluačných rozhovorov bolo zistené, že projekt naplnil svoje ciele do veľkej miery, až na zviditeľnenie a lepšiu komunikáciu projektu navonok, ktorá bola naplnená len čiastočne. Hlavným dôvodom bola nízka návštevnosť centra kvôli situácii s pandémiou COVID-19. Návštevy centra všetkými cieľovými skupinami boli značne obmedzené.

Celkovo je efektívnosť projektu veľmi veľká.

Hospodárnosť

Rozpočet bol počas implementácie projektu čerpaný postupne bez potreby žiadať donora o zmeny v rozpočtových kategóriách, nakoľko kategórie sú už samotným programom EZS veľmi jasne vymedzené. Nikto zo zúčastnených aktérov či aktérok projektu, s ktorými bolo možné urobiť rozhovor nepoukázal na nevhodnosť projektu. Všetky aktivity projektu boli považované za nevyhnutné a nákladovo adekvátne na dosiahnutie projektových cieľov. Časový plán projektu bol dobre nastavený a na všetky aktivity bol dostatok času. Všetky aktivity prebiehali na čas a podľa plánu, žiadna aktivita nebola v porovnaní s plánom oneskorená.

Limitáciou je skutočnosť, že v čase uzavretia hodnotiacej správy bol projekt ešte stále aktívny – s oficiálnym koncom 31.8.2022 a teda rozpočet projekt nebol uzavretý.

Celkovo je hospodárnosť projektu veľká.

Dopad

Hlavným projektovým cieľom bolo začatie procesu inklúzie pre mladých ľudí so znevýhodnením cez Európsky zdroj solidarity, na miestnej úrovni – mať vplyv na miestne komunity prepojením “dvoch svetov”, s cieľom vybudovať zmysel pre solidaritu, empatiu a zvýšiť toleranciu v inklúzii mladých ľudí so znevýhodnením. Hodnotiace rozhovory potvrdili vysokú mieru dopadu na jednotlivcov - dobrovoľníkov/čky, ako ja na klientov a zamestnancov centra a ako aj na celkovú komunitu okolo Centra rodiny a širšiu verejnosť na miestnej úrovni. Podľa

zamestnankýň Centra rodiny je tento projekt veľkým obohatením pre organizáciu a komunitu centra, ktorá mala možnosť bližšie spoznať mladých ľudí so znevýhodnením a získať tak povedomie, aj sociálne zručnosti pri interakcii s takýmito ľuďmi.

Celkový dopad projektu je možné hodnotiť ako veľmi veľký.

Udržateľnosť

Z rozhovorov s účastníkmi/čkami a s partnerskými organizáciami vyplynulo, že najdôležitejšími aspektmi udržateľnosti sú vybudované kapacity organizácie a pokračovanie v podobnom projekte (podaný projekt na podobnú výzvu- pre hostovanie 2 mladých ľudí so znevýhodnením zo Slovenska a jedného účastníka/čku na dobrovoľnícku mobilitu zo zahraničia).

Bez ohľadu nato, či bude nový projekt podporený donorom, Centrum rodiny Dúbravka naďalej plánuje pracovať so znevýhodnenou mládežou a využívať pritom už existujúce metodiky a skúsenosti. Angažovaný, skúsený a motivovaný tím organizácie je ďalším faktorom udržateľnosti projektu.

Celkovo je udržateľnosť projektu veľmi veľká.

Poučenia z projektu a odporúčania do budúcnosti

Zo všetkých evaluačných rozhovorov, fokusovej skupiny a štúdia rôznych materiálov súvisiacich s projektom vyplynulo, že tento, prípadne podobný budúci projekt, by pre svoju väčšiu úspešnosť potreboval:

- 1. Zvýšenie koučingu počas projektu:** individuálne konzultácie v rámci koučingu/ sprevádzania k téme sebaaprijatia a sebadôvery a stretnutia s odborníčkou – špeciálnou pedagogičkou ohľadom rozvoja v sociálnej komunikácii a lepšie chápanie sociálnych pravidiel.
- 2. Zlepšenie dosahu o informovaní o projekte voči verejnosti:** počas projektu sa podarilo vyprodukovať niekoľko článkov, ktoré boli zverejnené na webových stránkach oboch partnerských organizácií, podarilo sa tiež dostať do miestnych novín, avšak v rámci šírenia povedomia by bolo do budúcnosti potrebné zapojiť viac kanálov.
- 3. Priame zapojenie iných inštitúcií a viacerých aktérov pracujúcich so znevýhodnenou mládežou:** prepájania a sieťovania aktérov pracujúcich so znevýhodnenou mládežou na národnej aj medzinárodnej úrovni.
- 4. Zapojenie firiem/ zamestnávateľov do dobrovoľníckych projektov tohto typu**

1. POPIS PROJEKTU

Projekt „**NO LIMITS**“ pod číslom 2020-2-SK02-ESC11-002505 trvá celkovo **24 mesiacov od 1. 9.2020 do 31. 8. 2022** (v čase ukončenia evaluácie projekt ešte nie je uzavretý).

Hlavným cieľom projektu bola podpora mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia (sociálno-ekonomické znevýhodnenie) a/alebo so špeciálnymi potrebami (fyzické či mentálne znevýhodnenie) a to **prostredníctvom**:

1. zvýšenia povedomia a porozumenia potrebám takýchto mladých ľudí,
2. zvýšenia integrácie mladých ľudí s obmedzenými príležitosťami/špeciálnymi potrebami
3. podpory vzájomnej solidarity medzi spoločnosťou a mladými ľuďmi s obmedzenými príležitosťami;
4. zlepšenia kvality života mladých ľudí s obmedzenými príležitosťami/špeciálnymi potrebami prostredníctvom inkluzívneho prístupu na miestnej/komunitnej úrovni a zlepšenia prístupu k novým aktivitám;
5. rozvíjania kompetencií a zručností u týchto mladých ľudí, aby boli zamestnateľnejší na trhu práce.

Projekt bol **financovaný** v rámci programu: Európsky Zbor Solidarity (EZS) - Dobrovoľnícke projekty (podaný v 2. predkladacom kole v roku 2020) pod číslom 2020-2-SK02-ESC11-002505. **Program zastrešuje IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže.**

Projekt **koordinovala** slovenská organizácia Mladiinfo Slovensko, s 10-ročnými skúsenosťami v manažmente dobrovoľníkov, na lokálnej a medzinárodnej úrovni. Hostiteľskou organizáciou pre 3 dobrovoľníkov bolo Centrum Rodiny Dúbravka v Bratislave.

Cieľovou skupinou projektu boli primárne mladí ľudia (vo veku 18-30 rokov) zo znevýhodneného prostredia (sociálno-ekonomické znevýhodnenie) **a/alebo mladí ľudia so špeciálnymi potrebami** (fyzické či mentálne znevýhodnenie). Dokopy boli na projekt vybratí 3 mladí ľudia, ktorí dostali možnosť pôsobiť ako dobrovoľníci v organizácii Centrum Rodiny Dúbravka, v Bratislave a vykonávať nasledovné aktivity:

1. poskytovanie alebo pomoc pri každodenných činnostiach Centra rodiny (administratívne práce, projektový manažment, vedenie firemných dobrovoľníkov, prezentácie pre verejnosť, atď.);
2. realizácia aktivít spojených s environmentálnou / ekologickou tematikou-varenie so zvyškami, práca v záhrade, tvorenie nové produkty procesom upcyklácie;
3. vytváranie videí, krátkych filmov, článkov, blogov, plagátov, letákov alebo akejkoľvek ďalšej dokumentácie k témam spojeným s činnosťou Centra Rodiny.

Ďalšími cieľovými skupinami boli zamestnanci/kyne Centra Rodiny Dúbravka (**5 zamestnankýň centra/** pracujúcich s dobrovoľníkmi na dennej báze) **a dobrovoľníci a návštevníci centra, ktorí v centre pomáhajú pri rôznych aktivitách a/alebo sa zúčastňujú na podujatiach.**

Nepriamou cieľovou skupinou bola široká verejnosť (s plánovaným dosahom **5.000 – 10.000** oslovených najmä prostredníctvom článkov a rôznych sociálnych sietí) a potenciálne aj iné mimovládne organizácie, úrady práce, ministerstvá a novinárska obec.

Projekt plánoval nasledovné **výstupy/ výsledky projektu (t. j. vedomosti, zručnosti, postoje, správanie), ktoré účastníci nadobudnú resp. si zlepšia:**

1. poskytovanie alebo pomoc pri workshopoch zameraných na problematiku životného prostredia:
 - **Osobná kompetencia** – zvýši ich motiváciu, sebavedomie a naučia sa, ako sa prezentovať,
 - **Digitálna kompetencia** – používanie prezentácií, učenie sa vyhľadávať informácie na internete a pod., práca s e-mailom, vytvárať jednoduché letáky pre svoju činnosť,
2. realizácia konkrétnych aktivít súvisiacich s environmentálnou/ekologickou tematikou - varenie so zvyškami, sadenie, záhradkárčenie
 - **Schopnosť vysporiadať sa s prekážkami, jemná motorika,**
- **Podnikateľská spôsobilosť** - podporená inovatívnosť a iniciatíva účastníkov, ako aj kreatívne myslenie cez realizáciu vlastných nápadov účastníkov environmentálnej oblasti, ktorá zahŕňa plánovanie, prípravu a riadenie mikroprojektov. Realizáciou vlastných projektov/aktivít sa účastníci naučia organizátorským zručnostiam, dostanú šancu porovnať svoj pripravený a realizovaný projekt/aktivitu, vedia si uvedomiť príčiny neúspechov a tieto poznatky využiť pri príprave ďalšieho nového projektu/aktivity.
3. tvorivé činnosti (hudobné/dramatické/umelecké činnosti)
 - **Kultúrne povedomie a kompetencia vyjadrovania (kreativita, prispôsobivosť, učenie sa vyjadrovať kreatívnym spôsobom,** účasťou na otvorenom verejnom podujatí, s využitím umeleckých metód, ako je maľovanie), zlepšenie jemnej motoriky zručnosti,
4. vytvorenie priestoru, kde sa môžu ľudia so špeciálnymi potrebami stretávať s inými typmi komunit prostredníctvom sociálnej interakcie:
 - Osobná, sociálna kompetencia a kompetencia učiť sa učiť – **sociálne zručnosti a tímová práca, sebavedomie, zvyšovanie sebauvedomenia, schopnosť vysporiadať sa s prekážkami, spolupracovať s inou komunitou**
 - Komunikačné zručnosti - **schopnosť komunikovať s kolegami, návštevníkmi Centra rodiny,** schopnosť telefonovať s cudzími ľuďmi pri realizácii svojich aktivít si účastníci zlepšia svoju schopnosť lingvistickej interakcie vo vhodnom spôsobe
 - **Postoje – osvojené nové sociálne správanie a spôsoby** - vďaka pravidelnému kontaktu s rôznymi typmi komunity bez špeciálnych potrieb (malé deti, mládež, dospelí, seniori, ženy, muži, ľudia rôzneho sociálneho prostredia), lepšie pochopia postoje komunity bez nej špeciálne potreby voči komunite so špeciálnymi potrebami, a tak môžu účastníci projektu použiť tieto informácie na riešenie problému v spoločnosti. Okrem toho účastníci získajú pravidelné pracovné schopnosti a zručnosti - presnosť s pracovnou dochádzkou, pravidelnosť, schopnosť vybudovať priestor v organizácii, schopnosť prijímať a rešpektovať príkazy, schopnosť obhájiť si vlastný názor, schopnosť akceptovať názor iných, schopnosť pracovať nezávislejšie.

Aktivity projektu boli naplánované a rozdelené na dve hlavné kategórie:

I. Realizácia vlastných predstáv z hľadiska ekológie a ochrany životného prostredia:

1. poskytovanie alebo pomoc pri workshopoch Centra rodiny – kreatívne dielne, ručné práce, a pod.;
2. realizácia aktivít spojených s environmentálnou / ekologickou tematikou-varenie so zvyškami, práca v záhrade, tvorenie nových produktov procesom upcyklácie; práca v komunitnej záhrade, triedenie second-hand oblečenia;
3. vytváranie videí, krátkych filmov, článkov, blogov, plagátov, letákov alebo akejkoľvek ďalšej dokumentácie k témam spojeným s ochranou životného prostredia a ekológiou (napr. ako správne recyklovať / kompostovať).

II. Vytvorenie komunity ľudí s menšími príležitosťami / špeciálnymi potrebami:

1. krúžkové aktivity (ako stolný tenis, šach a iné),
2. tvorivé činnosti (hudobné / dramatické / umelecké činnosti),
3. vytvorenie priestoru, kde sa môžu ľudia so špeciálnymi potrebami stretávať s inými typmi komunit.

Projekt bol **rozpočítaný a schválený donorom** v sume **54 345.00 EUR** (bez povinnosti spolu - financovania).

2. CIELE EVALUÁCIE A METODOLÓGIA

Hlavným cieľom evaluácie projektu „NO LIMITS“ bolo zistiť, či projekt dosiahol plánované ciele, aký má dopad a aké sú možnosti zlepšovania práce s mládežou s nedostatkom príležitostí/špeciálnymi potrebami a komunikácii podobných tém na verejnosť.

Evaluácia sa zameriava na projekt ako celok, teda na jednej strane je to jeho manažment a administrácia a na strane druhej kvalita a použiteľnosť jednotlivých výstupov a výsledkov ako aj súčasná a budúca diseminácia.

Evaluačná správa bude slúžiť hostiteľskej a koordinujúcej organizácii nie len ako príloha ku záverečnej správe projektu, ale aj ako vstupný informačný materiál pri realizácii podobných projektov v budúcnosti. Evaluačná správa ponúka dôležité vhľady a zistenia rovnako aj pre donora, ako aj pre iné organizácie na Slovensku, ktoré zvažujú prácu s dobrovoľníkmi s určitým typom znevýhodnenia.

Štruktúra evaluačnej správy postupuje podľa medzinárodne uznávaných evaluačných kritérií OECD-DAC (Organization for Economic Cooperation and Development – Development Assistance Committee, v preklade Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj – Výbor pre rozvojovú pomoc):

1. **Relevantnosť** (robí intervencia správnu vec?),
2. **Koherencia** (do akej miery je intervencia vhodná?),
3. **Efektívnosť** (dosahuje intervencia svoje ciele?),
4. **Hospodárnosť** (ako dobre sú využívané zdroje?),
5. **Dopad** (aké zmeny intervencia prináša?),
6. **Udržateľnosť** (pretrvávajú pozitívne dopady intervencie?).

Metodológia hodnotiaceho procesu bola odsúhlasená s manažmentom organizácie Mladiinfo Slovensko.

Vzhľadom na veľkosť projektu a zapojených účastníkov, evaluácia prebehla predovšetkým formou **kvalitatívneho zisťovania prostredníctvom hodnotiacich individuálnych rozhovorov, jednej fokusovej skupiny a doplnená bola o zber odpovedí prostredníctvom dotazníkov ako spätné meranie počiatočného** stavu („seba-hodnotiaci dotazník“ bol zaslaný všetkým trom účastníkom/čkám projektu, v rámci zisťovania stavu pred začatím projektu). Zistenia boli doplnené o spätnú väzbu od dobrovoľníkov a návštevníkov centra. Online rozhovorom predchádzalo štúdium všetkých dostupných dokumentov a iných materiálov týkajúcich sa projektu.

Evaluácia sa uskutočnila v období jún 2021- apríl 2022 po čiastkových meraniach (počas dobrovoľníckej činnosti- pred ukončením dobrovoľníckej činnosti- pol roka po ukončení dobrovoľníckej činnosti). Dohodnutým jazykom evaluácie bola slovenčina.

2.1. LIMITÁCIE EVALUÁCIE

Hlavnou limitáciou evaluácie je fakt, že všetky evaluačné rozhovory prebiehali kvôli pandemickej situácii v online prostredí, čo bolo výhodou z hľadiska flexibility vykonávania rozhovorov, avšak v online prostredí je náročnejšie dosiahnuť blízky kontakt s účastníkmi/čkami, ako by to bolo možné pri osobných rozhovoroch. Individuálne rozhovory boli týmto ovplyvnené menej, ale v prípade poslednej fokusovej skupine, ktorá sa konala pol roka po skončení projektu so zamestnankyňami centra, by bol osobný kontakt lepšou voľbou pre budúcnosť. Rozhovory prebiehali však vždy so zapnutou kamerou a všetko bolo urobené preto, aby sa účastníci/čky cítili uvoľnene, príjemne a boli ochotní/é odpovedať na otázky.

Druhou limitáciou je mierna subjektívnosť evaluácie a to z dvoch hlavných dôvodov. Prvým dôvodom je fakt, že interná evaluátorka projekt poznala do veľkej miery, aj keď priamo na projekte nikdy nepracovala. Interné zapojenie v Mladiinfo Slovensko v čase vykonávania evaluácie môže z časti skresľovať nadhľad. Druhým dôvodom je zadefinovanie a nadstavenie vlastných kritérií evaluátorkou, ktoré neboli priamo zadané projektom, hlavne v časti dopadu projektu. Evaluácia je aj napriek tomu napísaná čo možno najobjektívnejším spôsobom, berúc do úvahy túto limitáciu.

Treťou limitáciou je nedostupnosť jedného z dobrovoľníkov na hodnotiaci rozhovor pol roka po ukončení dobrovoľníctva. Získané informácie o jeho momentálnej situácii sú “z druhej ruky” od zamestnankyň Centra rodiny Dúbravka.

Štvrtou limitáciou je skutočnosť, že v čase uzavretia hodnotiacej správy bol projekt ešte stále aktívny – s oficiálnym koncom 31.8.2022 a teda rozpočet projekt nebol uzavretý.

3. ZISTENIA EVALUÁCIE

Táto kapitola má šesť častí podľa jednotlivých evaluačných kritérií.

1. Relevantnosť
2. Koherencia
3. Efektívnosť
4. Hospodárnosť
5. Dopad
6. Udržateľnosť

3.1 Relevantnosť

V EÚ žije približne 80 miliónov občanov, ktorí žijú so zdravotným alebo iným znevýhodnením. Ich zmysluplné sociálne začlenenie čelí mnohým systémovým prekážkam, vrátane obmedzeného prístupu k vzdelaniu, nízkej úrovni zamestnanosti, zlý zdravotný stav, chudoba, nedostatočný bezbariérový prístup k budovám, v doprave a chýbajúce verejné služby ako aj nedostatok podpory pre život v komunite (European Disability Forum, 2016). Inak tomu nie je ani na Slovensku. Mladí dospelí ľudia so znevýhodnením (mentálne, fyzické, iné) si často na Slovensku nevedia nájsť prácu. Príčin je viacero, jednou z nich je nedostatočná príprava na konkrétne profesie, s ktorými by sa mohli uplatniť na trhu práce. Pokiaľ sa im nepodari nájsť prácu, sú zväčša odkázaní na sociálne služby v zariadeniach, alebo zostávajú doma.

Projekt NO LIMITS reaguje prioritne na túto potrebu prípravy mladých ľudí na zlepšenie zamestnanosti cez dobrovoľnícku prácu ako prvý krok k získaniu pracovných návykov, zaradenia so do pracovného kolektívu a zlepšenie kľúčových kompetencií, ktoré pracovný trh vyžaduje. Projekt je prvou skúsenosťou organizácie Mladiinfo Slovensko v koordinovaní slovenských dobrovoľníkov/čok so znevýhodnením cez program Európsky zbor Solidarity. Avšak tento projekt sčasti nadväzuje na predchádzajúce aktivity organizácie Mladiinfo Slovensko realizované cez program Európsky Zbor Solidarity (Európska dobrovoľnícka služba - do roku 2018) - Mladiinfo bolo koordinujúcou organizáciou pre SPOSA Trnava, Dom Rafael, SPOSA Bratislava či Mládež ulice. Všetky tieto organizácie pracujú s mládežou s istým typom znevýhodnenia. V rámci projektu Strategic European Voluntary Service, Mladiinfo Slovensko vyslalo v roku 2018 do partnerskej organizácie v Portugalsku 2 slabozraké dobrovoľníčky – dvojčičky, ktoré si po skončení mobility, aj vďaka dobrovoľníctvej skúsenosti našli pracovné miesto v Portugalsku a ostali tam žiť.

Všetci účastníci a účastníčky evaluačných rozhovorov vyjadrili silnú potrebu integrácie mladých ľudí so znevýhodnením a taktiež potrebu zvyšovania tolerance voči týmto skupinám a potvrdili relevantnosť tohto projektu.

Iuventa, Slovenský inštitút mládeže, ako donor projektu, takisto potvrdil vysokú relevantnosť projektu, nakoľko inklúzia znevýhodnenej mládeže ostáva jednou z kľúčových tém a priorít programu Európsky Zbor Solidarity a celkovo politik Európskej Únie. Ako uvádza príručka EZS, „Európsky zbor solidarity má za cieľ podporovať solidaritu ako hodnotu, najmä prostredníctvom dobrovoľníctva...s osobitným úsilím podporovať sociálne začlenenie“. (Príručka ESC 2020, str. 6). Zapojenie sa do solidárnych aktivít má za cieľ ovplyvniť pozitívnu spoločenskú zmenu a zároveň zlepšenie ich zručností a kompetencií, osobnostný, vzdelávací, sociálny, občiansky, kultúrny a profesionálny rozvoj, ako aj uľahčenie ich aktívneho občianstva, zamestnateľnosť a prechod na trh práce (Príručka EZS 2020).

“Za najdôležitejšie považujeme pre mladých ľudí so znevýhodnením výstup mimo svojej bubliny, a vďaka príspevku z programu schopnosť osamostatniť sa a nábrať sebavedomie.”
(odborný referent, IUVENTA)

Zamestnankyne Centra Rodiny Dúbravka (hostiteľská organizácia) vyzdvihli dôležitosť projektu pre dané cieľové skupiny celkovo. Väčšina z dopytovaných hovorila o tejto dobrovoľníckej skúsenosti ako akosi „trenažéri práce“ pre mladých ľudí so znevýhodnením, ktorí inak nemajú možnosť si vyskúšať pracovné prostredie, otestovať si čo im vyhovuje a čo naopak nie a zároveň byť v bezpečnom a priateľskom prostredí.

Koordinátori Mladiinfo Slovensko, projektová manažérka ako aj finančný manažér, ohodnotili projekt ako veľmi pozitívny a z hľadiska implementácie nad očakávania úspešný.

“Z dlhodobej skúsenosti v mládežníckych organizáciách vnímam, že v rámci celospoločenskej situácie je Slovensko veľmi málo inkluzívne. To sa potvrdilo aj pri projekte NO LIMITS! kedy nájsť vhodnú organizáciu, ktorá je pripravená prijať dobrovoľníkom s istým typom znevýhodnenie nebolo vôbec jednoduché.” (projektová koordinátorka)

“Je to jeden z našich najúspešnejších projektov Mladiinfo Slovensko.” (finančný manažér)

Blízki ľudia z okolia dobrovoľníkov/čok (priatelia, známi, rodičia) videli vysokú pridanú hodnotu projektu pre účastníkov. Zároveň všetci vyjadrili sklamanie nad zúfalým nedostatkom podobných príležitostí pre mladých ľudí so znevýhodnením. Za najdôležitejšie považovali všetci opýtaní spoločenské zapojenie, zvýšenie komunikačných zručností, zlepšenie sebavedomia a získanie pracovných návykov pre účastníkov.

“Pozitívny prínos vidím najmä pri deťoch ako je moja dcéra, na autistickom spektre, v pocite potreby a lepšieho sebavedomia. Takisto dôležitá je pre ňu denná náplň, pracovné návyk a spolupráca v kolektíve. Bola veľmi motivovaná, pretože prvýkrát dostala aj zaplatené. To jej následne pomohlo v reálnejšom pohľade na život, uviedlo ju to viac do pracovného života, ale aj prispelo k jej vlastnej schopnosti zarobiť si.” (rodič jedného z dobrovoľníkov)

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené informácie je **relevantnosť projektu** a jeho aktivít pre mládež a ostatné zainteresované skupiny **veľmi veľká**.

3.2 Koherencia

Podľa správy Európskej komisie z roku 2018 (*“Social inclusion, health and the equalisation of opportunities for young people with disabilities” DG Employment, Social Affairs and Inclusion*) zdravotné postihnutie alebo iné znevýhodnenie jednotlivca sa uznáva oveľa menej ako individuálny zdravotný problém, a viac ako sociálna a verejná politika, ako aj ľudsko-právna politika. V dôsledku toho, krajiny vrátane členských štátov EÚ už začali vypracovávať zákony a politiky zamerané na riešenie prekážok, ktorým čelia ľudia so znevýhodnením v moderných spoločnostiach. Medzi takéto zákony a politiky, opierajúce sa o sociálny model zdravotného znevýhodnenia (Barnes, 2012) patria sektorovo špecifické právne predpisy, ako sú školské, zamestnanecké, zdravotné alebo sociálne zákony a politiky, ako aj horizontálnejšie zákony o ľudských právach, ktorých cieľom je prekonať diskrimináciu vo všetkých oblastiach života, aby ľudia so zdravotným znevýhodnením boli rovnocennými občanmi.

V slovenskom kontexte, pri zamestnávaní osôb so znevýhodnením zohrávajú dôležitú úlohu **opatrenia na trhu práce**. V zákone o službách zamestnanosti je ôsma časť tohto zákona venovaná podpore zamestnávania občanov so znevýhodnením na trh práce. Podpora integrácie týchto osôb sa uskutočňuje najmä prostredníctvom nasledovných aktívnych opatrení na trhu práce:

- *poskytovaním finančného príspevku zamestnávateľom na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, ktorí na zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku prijímú do pracovného pomeru uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (§ 56 zákona o službách zamestnanosti);*
- *poskytovaním príspevku občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57 zákona o službách zamestnanosti);*
- *poskytovaním finančného príspevku zamestnávateľom na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a zákona o službách zamestnanosti);*
- *poskytovaním finančného príspevku na činnosť pracovného asistenta zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva občana so zdravotným postihnutím alebo samostatne zárobkovo činnou osobu, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím (§ 59 zákona o službách zamestnanosti);*

- *poskytovaním príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím a sú zamestnaní v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku (§ 60 zákona o službách zamestnanosti).*

Napriek uvedenému, ľudia so znevýhodnením na trhu práce na Slovensku čelia vysokej nezamestnanosti a problémom so začleňovaním na pracovné miesta. (*Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*)

Najznámejšou formou zvyšovania zamestnateľnosti ľudí so znevýhodnením je tzv. **chránená dielňa alebo chránené pracovisko**. Podľa definícií Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR):

Chránená dielňa je pracovisko, na ktorom zamestnávateľ zriadi viac ako jedno pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím a na ktorom pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím.

Chránené pracovisko je pracovisko, na ktorom zamestnávateľ zriadi pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím a pracovné miesto sa nevytvára v chránenej dielni. Za chránené pracovisko sa považuje aj pracovisko, na ktorom občan so zdravotným postihnutím prevádzkuje samostatnú zárobkovú činnosť. Chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti občana so zdravotným postihnutím.

V prípade chránených dielní, ktoré sú najčastejším prostriedkom zamestnávania pre znevýhodnených ľudí na slovenskom trhu práce, nejde však o inklúziu do spoločnosti. Všetci respondenti hodnotiacich rozhovorov, blízki ľudia, samotní dobrovoľníci/čky, zamestnankyne Centra rodiny videli vysokú pridanú hodnotu projektu pre účastníkov práve v inkluzívnom prostredí, kde sa účastníci projektu mali možnosť stretnúť s rôznymi vekovými skupinami, vyskúšať si komunikáciu a prácu s ľuďmi a cítiť sa začlenení a prijatí do väčšinovej spoločnosti.

“Nikdy som nechcela sedieť len doma. Mám rada prácu v malom tíme, stretávanie sa s ľuďmi, pretože som spoločenský typ.” (dobrovoľníčka)

Ďalšou formou integrácie ľudí so znevýhodnením na trhu práce sú **sociálne podniky**, ktoré sú častokrát odpoveďou na tzv. inštitucionálnu prázdnotu (ang. institutional void), kedy štátne inštitúcie nedostatočne poskytujú služby alebo tovary konkrétnym cieľovým skupinám, ako uvádza štúdia **Sociálne podniky pracovnej integrácie na Slovensku: Súčasné skúsenosti a budúce perspektívy, 2018**. Sociálne podniky sa na Slovensku ešte stále rozbiehajú veľmi ťažko a pomaly. Ide o slabo rozvinutú oblasť podnikania najmä koncepčne. V legislatívnej oblasti tu však došlo k pokrokom (prijatím *Zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní*). Okrem toho ide o širší problém, kde úlohu zohráva viacero faktorov, aby človek so znevýhodnením mohol byť úspešne a plnohodnotne zamestnaný. Medzi tieto faktory patrí najmä bývanie, osobná asistencia, doprava do práce, starostlivosť o mentálne zdravie a pod. V tomto zmysle, program Európsky zbor solidarity poskytuje všetky potrebné mechanizmy v začiatkoch na plnohodnotnú integráciu mladých ľudí so znevýhodnením na trh práce t.j.

- Príspevok na ubytovanie,
- Vreckové a stravné,
- Príspevok na dopravu do práce,
- Príspevok na osobnú asistenciu,
- Inkluzívna podpora,
- Príspevok na jazykový kurz (angličtina),
- Príspevok na špeciálneho pedagóga/ičku.

Na Slovensku má akreditáciu pre hostovanie dobrovoľníkov, alebo tzv. *“Značku kvality”* pre program Európsky zbor solidarity momentálne na 57 organizácií, z toho približne jedna tretina je aktívne hostujúcich. Niekoľko organizácií pracuje aj so slovenskými znevýhodnenými dobrovoľníkmi ako napr. YMCA, o.z. V.I.A.C či Expression o.z.

Projekt NO LIMITS je koherentný s ostatnými intervenciami na národnej úrovni Slovenska. Snaží sa prispieť nielen k lepšiemu pochopeniu problematiky inklúzie a zamestnanosti mladých ľudí so znevýhodnením, ale aj k téme komunitného rozvoja a inkluzívnej spoločnosti celkovo.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené informácie je koherencia projektu veľmi veľká.

3.3 Efektívnosť

Projekt si stanovil nasledovné štyri hlavné ciele:

1. **zvýšiť integráciu** medzi miestnou spoločnosťou a mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami a podporovať vzájomnú solidaritu medzi väčšinovou spoločnosťou a účastníkmi so znevýhodnením;
2. **zlepšiť kvalitu života mladých ľudí** so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami prostredníctvom inkluzívneho prístupu na miestnej úrovni komunitu a prístup k novým aktivitám;
3. **zvýšiť a rozvíjať kompetencie a zručnosti** mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnych, aby boli následne konkurencieschopnejší na trhu práce;
4. **zvýšiť nedostatočnú viditeľnosť** potrieb mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami pre širšiu verejnosť.

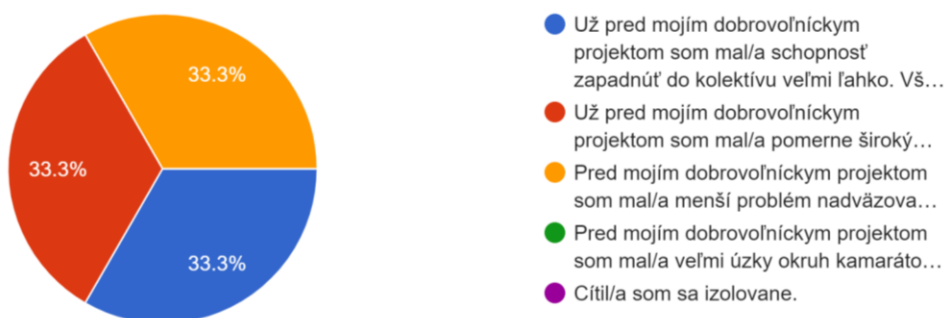
Na základe evaluačných rozhovorov bolo zistené, že projekt naplnil svoje ciele **do veľkej miery**, až na zviditeľnenie a lepšiu komunikáciu projektu navonok, ktorá bola naplnená len čiastočne. Hlavným dôvodom bola nízka návštevnosť centra kvôli situácii s pandémiou COVID-19. Návštevy centra všetkými cieľovými skupinami boli značne obmedzené. Väčšina fyzických aktivít sa konala v letnom období, ale nie celoročne ako tomu bolo dovtedy. Pandémia čiastočne ovplyvnila aj ostatné tri ciele, avšak len veľmi okrajovo.

V prvom projektovom celi, ktorý si vytýčil **zvýšiť integráciu medzi miestnou komunitou a účastníkmi so znevýhodnením / špeciálnymi potrebami** a podporovať vzájomnú solidaritu medzi väčšinovou spoločnosťou a účastníkmi so znevýhodnením **došlo k naplneniu do veľkej miery**.

Výsledky z dotazníka *“Seba-hodnotiaci dotazník - stav pred projektom”* ukazujú, že schopnosť vytvárať priateľstvá a celková integrácia do komunity bola menším problémom len pre jedného/u z dobrovoľníkov/čok:

4. Integračné schopnosti (schopnosti nadväzovať kamarátske vzťahy, bližšie priateľstvá, vzťahy medzi kolegami a pod.) - pred tvojim dobrovoľníckym projektom

3 responses

V prípade dotazníka išlo o sebahodnotenie a dokonca retrospektívne. Avšak evaluačné rozhovory s dobrovoľníkmi/čkami samotnými ako aj so zamestnankyňami Centra Rodiny potvrdili nasledovné skutočnosti v celi integrácia, ktoré sú priamym výsledkami projektu:

- Úplne zapojenie do tímu a procesov v organizácii,
- Pravidelná účasť na tímových poradách,
- Priestor a možnosť vyjadrovať sa k aktivitám prebiehajúcim v centre,
- Pocit rovnocennosti v tíme,
- Zapojenie do osláv narodenín, team-building akcií, a podobne.

“Na pracovných poradách sa vždy môžem ku všetkému vyjadriť, kolegovia z centra sa vždy pýtajú na náš názor. Cítim sa byť rovnocennou súčasťou tímu.” (dobrovoľník)

“Cítim sa v tíme veľmi dobre. Berú nás ako kolegov, oslavujeme spolu narodeniny, mávame spoločné team-buildingy.” (dobrovoľníčka)

“Bála som sa ako ma v centre príjmu, ale všetko prebehlo úžasne, od prvého dňa som sa cítila veľmi dobre. Najväčší prínos pre mňa je práve, to že každý deň môžem byť medzi ľuďmi a každý deň je úplne iný.” (dobrovoľníčka)

Druhý cieľ, ktorý mal **zlepšiť kvalitu života účastníkov** so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami prostredníctvom inkluzívneho prístupu na miestnej úrovni komunitu **a prístup k novým aktivitám bol naplnený do veľkej miery.**

Cieľ bol naplnený nasledovnými spôsobmi:

- U všetkých troch dobrovoľníkov/čok sa zvýšil pocit nezávislosti a schopnosti osamostatnenia sa,
- U všetkých troch dobrovoľníkov/čok sa zvýšilo sebavedomie,
- U všetkých troch dobrovoľníkov/čok sa zvýšil pocit užitočnosti a potreby,
- U všetkých troch dobrovoľníkov/čok sa zvýšili komunikačné schopnosti s rôznymi skupinami,
- Všetci traja dobrovoľníci si mohli vyskúšať rôzne činnosti a zistiť čo ich baví.

“Cítim sa nezávislejšie, ak keď sa rodičia báli o mňa keď som sa rozhodla ísť na projekt, považujem to za dôležité až nevyhnutné osamostatniť sa.” (dobrovoľníčka)

“Páči sa mi rozmanitosť činností v centre a fakt, že sme si mohli vyskúšať viacero činností a zistiť v čom sme dobrí.” (dobrovoľník)

Tretí cieľ, **zvýšiť a rozvíjať kompetencie a zručnosti účastníkov** so znevýhodnením/špeciálnych potrieb, aby sa stali konkurencieschopnejší na trhu práce bol **naplnený do veľkej miery.** Rozhovory s účastníkmi niekoľko mesiacov po ukončení dobrovoľníckej mobility potvrdili, že všetci traja sú zamestnaní.

Na základe rozhovorov boli identifikované nasledovné **kompetenčné oblasti, v ktorých došlo k zlepšeniu u všetkých 3 dobrovoľníkov/čok:**

- Komunikácia s ľuďmi v tíme,
- Komunikácia s ľuďmi z rôznych vekových kategórií,
- Manuálne práce - práca v kuchyni, v záhrade, v dielňach,
- Zodpovednosť a dochvilnosť chodenia do práce,
- Získanie pracovných návykov,
- Zlepšenie spolupráce v kolektíve,
- Spoločenské návyky.

Čo sa týka ďalších zručností, **kreatívne myslenie sa zlepšilo u 2 z 3 dobrovoľníkov/čok, a schopnosť manažovania tímu u 1 z 3 dobrovoľníkov/čok.** Dodatočne všetci dobrovoľníci získali Kurz prvej pomoci. Celkovo počas projektu došlo k zlepšeniu kľúčových zručností prospeievajúcim k zlepšeniu na osobnej aj pracovnej úrovni účastníkov/čok.

“Zlepšila sa mi komunikácia s ľuďmi a prezentovanie môjho vlastného príbehu, o ktorom som na začiatku nechcela hovoriť. Na školení z IUVENT-y sa som si uvedomila, že sa mi ľahšie komunikuje pred ľuďmi, lebo som dosť trémistka, ale tým, že často hovorím o projekte aj v centre, pred dobrovoľníkmi a návštevníkmi centra, celkom som sa v tom vytrénovala. Našla som si cestu aj ku kreatívnym dielňam, ktoré som nikdy nemala rada.” (dobrovoľníčka)

“Naučil som sa veľa vecí, od manuálnych prác v záhrade, manažovať skupiny dobrovoľníkov, zlepšil som sa aj v komunikácii vo všeobecnosti, pretože som komunikoval so širokou škálou ľudí- seniori, mamičky, deti. Dobrovoľníctvo má v životopise hodnotu, a myslím si preto že som zamestnateľnejší.” (dobrovoľník)

“Naučila som sa v pracovať v kuchyni, obsluhovať umývačku riadu, piecť šišky, ako spracovať ovocie a zeleninu. Práca ma veľmi baví.” (dobrovoľníčka)

Štvrtý cieľ projektu mal zvýšiť nedostatočnú viditeľnosť potrieb mladých ľudí so znevýhodnením/špeciálnymi potrebami pre širšiu verejnosť. Tento cieľ bol **naplnený vzhľadom na pandemickú situáciu do nižšej miery ako bolo plánované.**

V projektovej žiadosti identifikované cieľové skupiny ako “kanály” pre tento účel, nasledovne:

- Sociálne siete: fotografie a videá zverejnené na Facebooku, Instagram-e, Youtube a stránke Mladiinfo Slovensko:
 - <https://mladiinfo.sk/07/12/2020/dobrovolnicka-janka-napriek-pochybnostiam-som-sa-nevzdala-a-isa-som-si-za-novym-cielom/>
 - <https://mladiinfo.sk/02/03/2021/riaditelka-centra-rodiny-je-skoda-ze-tak-vela-ludi-robi-tak-malo/>
- Webstránka Centra Rodiny: <https://centrumrodiny.sk/2021/02/23/no-limits-alebo-splneny-sen/>
- Predstavenie dobrovoľníka a projektu v Dúbravských novinách a iných novinách:
 - https://www.dubravka.sk/files/documents/organizacie/dubravske_noviny/2021/dn-2021-03.pdf

- <https://www.katolickenoviny.sk/mladym/category/mladym/article/aj-clovek-s-hendikepom-ma-co-ponuknut.xhtml>

Mojou náplňou sú administratívne práce, ale nerádím sa iným novým skúsenostiam, ak viem byť nápomocná a ak to je v mojich možnostiach. Najviac sa mi páči, že každý deň je iný a človek nezažíva stereotyp.

Tvoja situácia je trochu komplikovanejšia, keďže si na vozíčku. S akými problémami si sa potýkala počas vybavovania projektu?

Jasné, že sa vyskytli nejaké komplikácie, ale čo ide vzhľadom na to, ak to máš za to?

„Som toho názoru, že deti by sa od maličká mali stretávať s tým, že medzi nami sú aj takí, ktorí sú „iní“ a predsa rovnakí ako oni.“

- Krátky film "Komunita očami dobrovoľníka, dobrovoľník očami komunity" natočený študentmi sociálnej práce, ktorí navštívili Centrum Rodiny Dúbravka – sa nenatočil, pretože študenti centrum rodiny navštevovať nemohli počas pandemickej situácie

K celkovej efektívnosti projektu prispeli aj nasledovné faktory:

- **Pravidelná komunikácia** medzi projektovou manažérkou Mladiinfo Slovensko a riaditeľkou Centra rodiny najmä v začiatkových fázach projektu, čo viedlo k dobrému nastaveniu celkového projektu.
- **Pomoc iných organizácií a jednotlivcov** v hľadaní vhodných mladých ľudí na projekt.
- **Rýchla adaptácia zo strany Národnej agentúry- IUVENTA**, ktorá zmenila nastavenie pre tzv. "on-arrival" a "mid-term tréning", ktoré sú súčasťou tréningového cyklu programu a slúžia na stretnutie sa všetkých dobrovoľníkov. Prvý tréningový kurz prebiehal v angličtine, čo spôsobilo komplikácie pre slovenských dobrovoľníkov/čky neovládajúcich anglický jazyk a potrebu prekladania. Druhý (mid-term) tréning bol už prispôbený v slovenskom jazyku len pre dobrovoľníkov NO LIMITS.
- **Priebežné hodnotiace rozhovory na pravidelnej týždennej báze** pre všetkých dobrovoľníkov so špeciálnou pedagogickou priamo v Centre rodiny.
- **Ochota a záujem Centra rodiny Dúbravka ďalej pracovať s účastníkmi/čkami projektu** aj po skončení dobrovoľníckej mobility - vytvorenie priestoru prijatia, začlenenia a seberealizácie pre všetkých.

Vzhľadom na to, že projekt naplnil všetky štyri ciele vytýčené v projektovej žiadosti je jeho **efektívnosť veľmi veľká**.

3.4 Hospodárnosť

Projekt bol **rozpočtovaný** v sume **54 345.00 EUR**. V čase dokončenia záverečnej evaluačnej správy - apríl 2022 bol rozpočet neuzavretý a nedočerpaný.

Nasledovná tabuľka predstavuje rozpis jednotlivých plánovaných rozpočtových kategórií, tak ako bol rozpočet schválený donorom, IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže:

Rozpočtová položka	Celkový počet účastníkov	Rozpočet (v EUR)
Organizačné náklady- Projektový manažment	3	675,00
Cestovné náklady	5	100,00
Organizačná podpora- Aktivity	5	36 800,00
Mimoriadne náklady pre inklúziu	3	10 800,00
Jazyková podpora		450,00
Vreckové (pre dobrovoľníkov)	3	5 520,00
Celkovo rozpočet (v EUR)		54 345,00

Rozpočet bol počas implementácie projektu čerpaný postupne bez potreby žiadať donora o zmeny v rozpočtových kategóriách, nakoľko kategórie sú už samotným programom EZS veľmi jasne vymedzené. Pri porovnaní plánovaného rozpočtu a reálneho čerpania možno konštatovať, že nedošlo k výrazným rozdielom, avšak došlo k nevyčerpaniu položky v kategórii „Mimoriadne náklady“.

V projekte bolo schválených k dispozícii 10.800 eur na tzv. mimoriadne náklady- podpora inklúzie a zvýšený mentoring vypočítané (3 dobrovoľníci x 12 mesiacov x 300 eur). Všetky 3 dobrovoľnícke mobility už prebehli a skončili v novembri 2021. Z tejto rozpočtovej položky organizácia použila spolu 3.380 eur na špeciálno-pedagogické terapie (reálne náklady za realizované sedenia). **Organizácia plánuje rozpočet vyčerpať ako súčasť podpory po skončení dobrovoľníckej mobility**, nakoľko to vyplynulo tak z evaluačných rozhovorov ako aj zo situácie, kedy jedna dobrovoľníčka dostala pozíciu v Centre rodiny na polovičný pracovný úväzok a druhá dobrovoľníčka chodí naďalej dvakrát do týždňa vypomáhať do centra. Zvyšný rozpočet bude použitý ako podpora osobného a profesijného rozvoja v organizácii s členmi tímu so znevýhodnením – individuálne konzultácie v rámci koučingu/ sprevádzania k téme sebaaprijatia a sebadôvery a stretnutia s odborníčkou – špeciálnou pedagogičkou ohľadom rozvoja v sociálnej komunikácii a lepšie chápanie sociálnych pravidiel.

Nikto zo zúčastnených aktérov či aktérok projektu, s ktorými bolo možné urobiť evaluačný rozhovor nepoukázal na nehospodárnosť projektu. Všetky aktivity projektu boli považované za nevyhnutné a nákladovo adekvátne na dosiahnutie projektových cieľov. Rovnako nebola identifikované žiadne náklady, kde by bolo možné viac šetriť, keďže všetky boli potrebné na realizáciu projektu tak, ako bol nadizajnovaný.

Na základe rozhovorov sa potvrdilo, že časový plán projektu bol dobre naplánovaný a na všetky aktivity bol dostatok času. Počas implementácie projektu bola hlavným faktorom celkového zníženia počtu aktivít centra COVID-19 pandémie. Z tohto dôvodu bola jedna dobrovoľnícka mobilita prerušená na dobu dvoch mesiacov, čo však nijakým spôsobom neovplyvnilo celkový projekt, práve naopak, dobrovoľníčka si mobilitu neskôr o tieto dva mesiace predĺžila. Všetky mobility teda skončili v rovnakom čase. Celková návštevnosť centra sa počas COVID-19 znížila na minimum návštevníkov, v niektorých mesiacoch dobrovoľníci/čky pracovali aj z domu.

Všetky zmeny v projektových aktivitách alebo rozpočtových riadkoch boli a sú vždy komunikované s donatorom. **Všetky aktivity prebiehali na čas a podľa plánu, žiadna aktivita nebola v porovnaní s plánom oneskorená**, a počas procesu hodnotenia sa nezistili žiadne iné veľké nezrovnalosti s časovým harmonogramom. Aj keď je hodnotenie rizík nevyhnutnou súčasťou projektového manažmentu, nikto nedokázal predpovedať, do akej miery prepuknutie koronavírusu zmení poriadok v spoločnosti a aký dopad bude mať na fungovanie dobrovoľníckych aktivít. Šírenie povedomia o projekte stále prebieha aj počas tohto hodnotenia a očakáva sa, že bude pokračovať aj v blízkej budúcnosti.

Limitáciou je skutočnosť, že v čase uzavretia hodnotiacej správy bol projekt ešte stále aktívny – s oficiálnym koncom 31.8.2022 a teda rozpočet projekt nebol uzavretý. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené informácie o ekonomickom a včasnom spôsobe dodania výsledkov projektu je k aktuálnemu stavu **hospodárnosť projektu veľká**.

3.5 Dopad

Projekt si vytýčil ciele v oblasti dopadu na niekoľkých úrovniach - na miestnej, regionálnej, národnej a európskej.

Hlavným projektovým cieľom bolo začatie procesu inklúzie pre mladých ľudí so znevýhodnením cez Európsky zdroj solidarity.

Na miestnej úrovni – mať vplyv na miestne komunity prepojením “dvoch svetov”, s cieľom vybudovať zmysel pre solidaritu, empatiu a zvýšiť toleranciu v inklúzii mladých ľudí so znevýhodnením.

Hodnotiace rozhovory potvrdili vysokú mieru dopadu na jednotlivcov - dobrovoľníkov/čky, ako ja na klientov a zamestnancov centra a na celkovú komunitu okolo Centra rodiny a širšiu verejnosť na miestnej úrovni. Podľa zamestnankýň centra je tento projekt veľkým obohatením pre organizáciu a komunitu centra, ktorá mala možnosť bližšie spoznať mladých ľudí so znevýhodnením a získať tak povedomie, aj sociálne zručnosti pri interakcii s takými ľuďmi.

“Prínos bol, že sme mali celý rok spoznávať ľudí z rôznych sociálnych a zdravotných prostredí, na bližšej úrovni.” (zamestnankyňa centra)

Na regionálnej úrovni - cieľom projektu bolo **byť dobrým príkladom pre iné organizácie** na Slovensku, aby ukázali, že inklúzia dobrovoľníkov so znevýhodnením je obrovským prínosom nielen pre samotných účastníkov, ale aj pre organizácie a ich členov, či širší okruh verejnosti, že sa dostanú do kontaktu s ľuďmi so znevýhodnením.

Rozhovory so všetkými účastníkmi potvrdili, že skutočne tento projekt môže byť príkladom dobrej praxe pre iné organizácie, preto projekt svoju ambíciu, byť príkladom hodným nasledovania naplnil.

V tomto momente je najviditeľnejším dopadom projektu fakt, že dve z troch účastníkov ostali zapojené v Centre rodiny, jedna je zamestnaná na polovičný pracovný úväzok a druhá naďalej navštevuje a vypomáha v centre na dobrovoľníckej báze. Tretí účastník projektu je zamestnaný, aj keď s Centrom rodiny neudržiava ďalej kontakt.

“Chceli sme aspoň „kvapkou v mori“ by sme chceli zvýšiť mieru sociálnej inklúzie na Slovensku a verím, že sa týmto projektom inšpiruje aj mnoho ďalších organizácií a mladých ľudí, ktorí sa budú zaujímať a uvedomovať si sociálne potreby iných.”(projektová koordinátorka)

Na národnej a európskej úrovni - podľa projektovej žiadosti bolo zvýšenie povedomie o nutnosti vytvárania inkluzívnej spoločnosti na všetkých úrovniach.

Projekt doteraz priamo ovplyvnil desiatky ľudí (vrátane všetkých klientov a návštevníkov/čky centra rodiny) a nepriamo stovky - cez šírenie povedomia a úspešných príbehov účastníkov/čiek tohto projektu. Nakoľko sa ešte neskončilo šírenie výsledkov projektu a všetci opýtaní zástupcovia Centra rodiny potvrdili, že v podobných aktivitách budú pokračovať, dá sa predpokladať, že celkový želaný efekt, resp. opísaný v návrhu projektu sa dosiahol alebo sa v blízkej budúcnosti dosiahne.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené informácie (hoci je príliš skoro na úplné posúdenie) a poznaním výziev počas implementácie projektu je dosah projektu dosť vysoký. **Celkový dopad projektu je možné hodnotiť ako veľmi veľký.**

3.6 Udržateľnosť

Projektová žiadosť nešpecifikovala prvky udržateľnosti. Z rozhovorov s účastníkmi/čkami a s partnerskými organizáciami vyplynulo, že najdôležitejšími aspektmi udržateľnosti sú:

1. Vybudované kapacity organizácie:

- Vytvorenie pracovného prostredia pre dve z troch účastníkov dobrovoľníckej mobility, ktoré ostali zapojené v aktivitách Centra rodiny, jedna na polovičný pracovný úväzok a druhá naďalej navštevuje a vypomáha v centre na dobrovoľníckej báze.

- Získanie „Značky kvality“ pre hostovanie dobrovoľníkov Európskeho zboru solidarity pre Centrum Rodiny Dúbravka na najbližšie obdobie niekoľko rokov.
- Vybudované personálne a organizačné kapacity na základe skúsenosti s NO LIMITS projektom, ktoré poslúžia na osamostatnenie sa a vedenie vlastných projektov, bez nutnosti zapojenia koordinačnej organizácie.

“Ako organizácia sme si museli viac rozpracovať a dohodnúť spôsob koordinácie dobrovoľníkov - mať stabilného koordinátora/ku pre dobrovoľníka alebo striedanie koordinátorov/iek pri rôznych úlohách, a pod. Projekt nás posunul, že sme si ako organizácia začali dávať pravidelné supervízie a v tom chceme pokračovať.”(predstaviiteľka organizácie)

2. Pokračovanie v podobnom projekte:

- Podanie ďalšieho projektu na podobnú výzvu- pre hostovanie 2 mladých ľudí so znevýhodnením zo Slovenska a jedného účastníka/čku na dobrovoľnícku mobilitu zo zahraničia.
- Plánovaný projekt priamo nadväzuje na projekt NO LIMITS a má v pláne použiť aj už existujúce praktiky a metodiku.

Bez ohľadu nato, či bude nový projekt podporený donorom, Centrum rodiny Dúbravka naďalej plánuje pracovať so znevýhodnenou mládežou a touto minoritnou skupinou celkovo a využívať pritom už existujúce metodiky a skúsenosti. Angažovaný, skúsený a motivovaný tím organizácie je ďalším faktorom udržateľnosti projektu.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené informácie je udržateľnosť projektu veľmi veľká.

4. POUČENIA Z PROJEKTU A ODPORÚČANIA DO BUDÚCNOSTI

Z evaluačných rozhovorov, fokusovej skupiny a štúdia rôznych materiálov súvisiacich s projektom vyplynulo, že tento, prípadne podobný budúci projekt, by pre svoju väčšiu úspešnosť potreboval:

- 1. Zvýšenie koučingu počas projektu:** ako vyplynulo z hodnotiacich rozhovorov počas trvania dobrovoľníckeho projektu je nevyhnutná podpora osobného a profesijného rozvoja v organizácii s členmi tímu so znevýhodnením – individuálne konzultácie v rámci koučingu/ sprevádzania k téme sebaaprijatia a sebadôvery a stretnutia s odborníčkou – špeciálnou pedagogičkou ohľadom rozvoja v sociálnej komunikácii a lepšie chápanie sociálnych pravidiel. Poskytnutá supervízia bola zameraná viac na rozvoj pracovných návykov a pôsobenie ako dobrovoľník/čka, a menej na osobný rozvoj, životné smerovanie a životné naplnenie.
- 2. Viac finančných a personálnych kapacít v kategórii „projektový manažment“:** podľa hostujúcej organizácie by bolo potrebné mať v projekte jedného projektového koordinátora, ktorý by sa venoval len dobrovoľníkom a neriešil by inú agendu. V takom prípade by sa zabezpečila lepšia koordinácia dobrovoľníckych aktivít, zadeľovanie úloh a sledovanie progresu dobrovoľníkov/čok.
- 3. Zlepšenie dosahu o informovaní o projekte voči verejnosti:** projekt mal potenciál cez šírenie povedomia a úspešných príbehov účastníkov/čiek tohto projektu osloviť viac ľudí. Počas projektu sa podarilo vyprodukovať niekoľko článkov, ktoré boli zverejnené na webových stránkach oboch partnerských organizácií, podarilo sa tiež dostať do miestnych novín, avšak v rámci diseminácie by bolo do budúca potrebné zapojiť viac informačných kanálov.
- 4. Priame zapojenie iných inštitúcií a viacerých aktérov pracujúcich so znevýhodnenou mládežou:** fokusová skupina so zamestnankyňami Centra rodiny zdôraznila potrebu prepájania a sieťovania aktérov pracujúcich so znevýhodnenou mládežou na národnej aj medzinárodnej úrovni. Do tejto kategórie spadajú iné komunitné a dobrovoľnícke centrá, školy, mesto/ mestská časť, úrady práce a pod. Vytvorenie siete by pomohlo k lepšiemu cieleniu a reakcii na potreby mladých ľudí so znevýhodnením/ špeciálnymi potrebami. V súčasnej dobe každý z týchto aktérov funguje viac-menej izolovane.
- 5. Zapojenie firiem/ zamestnávateľov do dobrovoľníckych projektov tohto typu:** nakoľko jedným z hlavných cieľov bolo rozvíjanie kompetencií a zručností u mladých ľudí so znevýhodnením/ špeciálnymi potrebami, aby boli zamestnateľnejší na trhu práce, bolo by do budúca želateľné aby sa firmy resp. zamestnávatelia viac zapájali do projektov tohto typu, minimálne pre začiatok na úrovni diskusie s organizáciami ako je Centrum rodiny Dúbravka, ktoré fungujú ako „inkubátor práce“ pre ľudí so znevýhodnením a môžu byť po získaní pracovných návykov pripravenejší na prácu aj vo firme, či u iného typu zamestnávateľa (sociálny podnik, a pod.).

PRÍLOHY

Príloha 1 – Zoznam preštudovaných materiálov

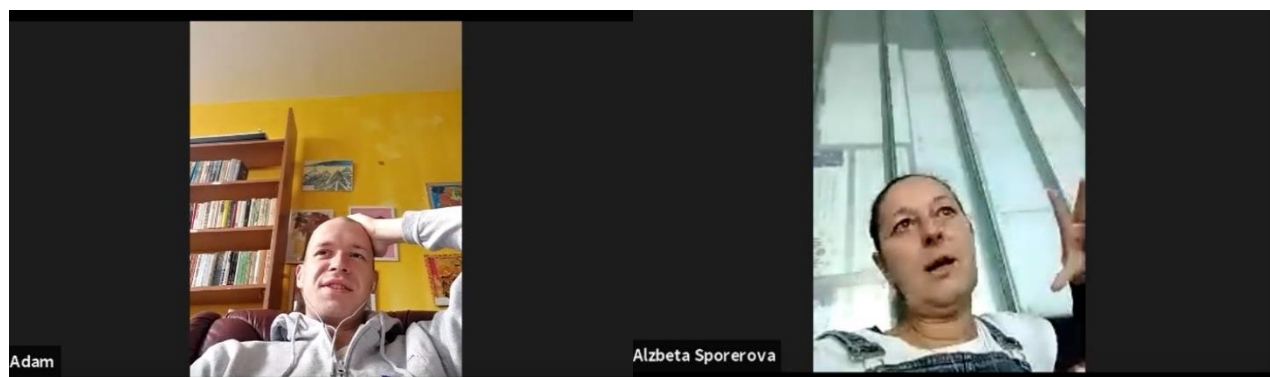
- [Príručka Európskeho zboru solidarity 2020.](#)
 - [Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020](#)
 - [Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.](#)
 - [Sociálne podniky pracovnej integrácie na Slovensku: Súčasná skúsenosť a budúce perspektívy Autori: Daniel Škobla PhD., Lucia Kováčová, M.A. a Slavomír Ondoš, PhD. © Bratislava 2018](#)
- ⇒ Projektové dokumenty ku „NO LIMITS“ vrátane projektovej žiadosti, rozpočtu a jeho čerpania
- ⇒ Žiadosť ku projektu „NO LIMITS“
- ⇒ Projektové výstupy:
- Sociálne siete organizácií: Mladiinfo Slovensko a Centrum Rodiny Dúbravka
 - Články v miestnych novinách

Príloha 2 – Zoznam osôb, s ktorými boli urobené hodnotiace rozhovory

č.	Dátum	Meno a priezvisko	pozícia	rozhovor
1	4.10.2021 a 13.4.2022	Zuzana Lapešová	Dobrovoľníčka	Cez ZOOM
2	7.10.2021 a 4.4. 2022	Jana Laskovská	Dobrovoľníčka	Cez ZOOM
3	13.10.2021	Adam Ferus	Dobrovoľník	Cez ZOOM
4	25.10.2021 a 5.4.2022 (fokus group)	Alžbeta Šporerová	Riaditeľka Centra Rodiny Dúbravka	Cez ZOOM
5	25.10.2021 a 5.4.2022 (fokus group)	Eva Tinová	Zamestnankyňa Centra Rodiny Dúbravka	Cez ZOOM
6	27.10.2021 a 5.4.2022 (fokus group)	Karin Kováčová	Zamestnankyňa Centra Rodiny Dúbravka	Cez ZOOM

7	27.10.2021 a 5.4.2022 (fokus group)	Terézia Baránková	Zamestnankyňa Centra Rodiny Dúbravka	Cez ZOOM
8	29.10.2021	Ester B.	Špeciálna pedagogička Centra Rodiny Dúbravka	Cez ZOOM
9	25.1.2022	Terézia Paňková	Projektová koordinátorka Mladiinfo Slovensko	Cez ZOOM
10	27.1.2022	Ondrej Mäsiar	Finančný manažér Mladiinfo Slovensko	Cez ZOOM
11	10.2.2022	Adam Laták	Zástupca donora- odborný referent IUVENTA	Cez ZOOM
12	4.2.2022	Dana Lapešová	Mama dobrovoľníčky	Cez Whatsapp
13	10.2.2022	Barbora Morávková	Mama kamaráta dobrovoľníka	Cez Whatsapp
14	11.2.2022	Nika Šubová	Kamarátka dobrovoľníčky	Cez Whatsapp

*Všetci vyjadrili ústny súhlas s uvedením mena.

Príloha 3 – Orientačné otázky ku rozhovorom (počas trvania dobrovoľníctva)

Dobrovoľníci:

A Úvodné otázky:

1. Bol/a si už v minulosti na nejakom dobrovoľníckom projekte? ...ak áno, aký, ak nie, tak prečo?
2. Čo sa ti doteraz najviac páčilo na tomto dobrovoľníckom projekte?

B Očakávania a motivácia

1. Čo bolo tvojou hlavnou motiváciou ísť na dobrovoľnícky projekt vo všeobecnosti?
2. Prečo si si vybral/a práve dobrovoľnícky projekt v Centre rodiny Dúbravka?/ Čo ťa na projekte zaujalo pri prihlasovaní sa na neho?
3. Môžeš nám povedať viac o očakávaniach. Mala si nejaké? Spĺňa dobrovoľnícky projekt tvoje očakávania? Ak áno, v čom konkrétne. Ak nie, prečo?
4. Čo si si predstavoval/a inak? Alebo čo by si zmenil/a?

C Zručnosti a osobný posun:

1. Čo je podľa teba zatiaľ najväčším prínosom pre teba od začiatku projektu?
2. Je tvoj verejný prejav lepší? / Zlepšili sa ti prezentačné zručnosti počas projektu?
3. Zlepšili sa ti komunikačné zručnosti počas projektu?
4. Zlepšili sa tvoje schopnosti pracovať v tíme? Máš vôbec možnosť pracovať v tíme počas projektu? Uveď príklady, ak chceš.
5. Cítiš sa vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte nezávislejšie?
6. Cítiš sa vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte zamestnateľnejšie? Resp. Myslíš si že táto skúsenosť pomôže uplatniť sa v inej práci/ v škole? Ak áno, prečo?
7. Cítiš sa vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte viac pochopený/á?
8. Cítiš sa vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte sebavedomejšie?
9. Ktoré zručnosti si si zlepšil/a podľa teba? Chceš ešte niečo dodať k zručnostiam a znalostiam ktoré si nadobudol/a počas dobrovoľníckeho projektu?

D Integrácia:

1. Ako reagovala tvoja rodina, tvoji priatelia a známi na tvoje rozhodnutie ísť na dobrovoľnícky projekt? Zmenili sa ich názory od začiatku doteraz?
2. Zmenilo sa vnímanie tvojich rodičov, kamošov, spolužiakov (najbližšie okolie) vo vzťahu k tvojej nezávislosti a sebauplatnenia?
3. Dostávaš dostatočnú podporu počas projektu od tvojho mentora/y, koordinátora/y, hostiteľskej (centrum rodiny) a koordinačnej organizácie (M!Sk) a pod.?
4. Myslíš si/ vnímaš, že vďaka tomuto dobrovoľníckemu projektu sú zamestnankyne centra, dobrovoľníci a ďalší s ktorými si prichádzal/a do pravidelného kontaktu viac otvorení k ľuďom

s istým typom hendikepu/ znevýhodnenia ako na začiatku projektu? Ak áno, môžeš popísať konkrétne situácie ktoré to potvrdzujú?

5. Čo bola zatiaľ pre teba najnáročnejšia? / popíš situáciu
6. Čo bol pre teba zatiaľ najväčší „osobný úspech“ počas projektu?
7. Prečo by si odporúčal/a iným mladým ľuďom ísť na dobrovoľnícky projekt? Čo by si odporučil/a takým ľuďom ako vy, ak by išiel/a na taký projekt ako vy?
8. Ako sa cítiš v centre? Integrované.../ Popíš svoje zapojenie a integráciu v Centre rodiny.

E Výstupné otázky:

1. Čo bolo možné lepšie urobiť počas tvojho projektu? Nejaké návrhy na zlepšenia?
2. Je ešte niečo, čo by ste chceli povedať/dodať k tvojmu dobrovoľníctvu?

Zamestnankyne Centra Rodiny Dúbravka:

A Úvodné otázky:

1. Mali ste v minulosti dobrovoľníkov cez podobný dobrovoľnícky projekt. Aká bola vaša skúsenosť?
2. Prečo ste sa rozhodli tentokrát hosťovať znevýhodnených dobrovoľníkov?
3. Mali ste s touto cieľovou skupinou skúsenosti už v minulosti?

B Očakávania a motivácia

1. Prečo si dobrovoľníci vybrali podľa vás dobrovoľnícky projekt práve u vás, v Centre rodiny Dúbravka?
2. Môžete nám povedať viac o vašich očakávaniach pred projektom. Boli nejaké? Spĺňa dobrovoľnícky projekt hostovania vaše očakávania? Ak áno, v čom konkrétne. Ak nie, prečo?
3. Vyberali ste dobrovoľníkov priamo vy? Alebo ako výber prebiehal?
4. Mali ste nejaké alebo dokonca konkrétne predstavy o tom akí dobrovoľníci by mali na projekt prísť?

C Zručnosti a osobný posun:

Môžete hovoriť všeobecne alebo konkrétne ako vám vyhovuje.

1. Čo je podľa vás zatiaľ najväčším prínosom pre jednotlivých dobrovoľníkov od začiatku projektu? Môžete aj konkrétne pomenovať aj jednotlivých dobrovoľníkov, alebo aj nemusíte.
2. Zlepšili sa dobrovoľníci vo verejnom prejave? / Zlepšili sa ich prezentačné zručnosti počas projektu?
3. Zlepšili sa ich komunikačné zručnosti počas projektu?
4. Zlepšili sa ich schopnosti pracovať v tíme? Mali možnosť pracovať v tíme počas projektu? Uveďte príklady, kedy ste pozorovali že sa ich tímové schopnosti najviac rozvíjali.
5. Vnímame že sú dobrovoľníci vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte nezávislejší? Uveďte príklady.

6. Myslíte si, že aj vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte sú dobrovoľníci zamestnateľnejší? Ako konkrétne?
7. Cítia sa podľa vás vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte viac pochopení?
8. Vnímate že sú dobrovoľníci vďaka účasti na tomto dobrovoľníckom projekte sebavedomejší?
9. Chceli by ste ešte niečo dodať k zručnostiam a znalostiam ktoré dobrovoľníci nadobudli počas dobrovoľníckeho projektu vo vašom centre?

D Integrácia:

1. Ako celkovo vnímate význam dobrovoľníctva a integrácie znevýhodnených skupín vo vašom centre?
2. Boli nejaké problémy s dobrovoľníkmi so začlenením sa do tímu centra rodiny alebo celkovo s integráciou ako takou?
3. Čo sa vám najlepšie osvedčilo aby sa dobrovoľník/čka cítil u vás dobre, prijatá/ý, plnohodnotne?
4. Myslíte si, že dobrovoľníci dostávali počas projektu dostatočnú podporu? (mentora/y, koordinátora/y, hostiteľskej (centrum rodiny) a koordinačnej organizácie (M!Sk) a pod.) Zmenili by ste niečo?
5. Zmenilo sa vnímanie dobrovoľníkov, ktorí chodia do centra voči znevýhodneným skupinám vďaka dobrovoľníkom No Limits?
6. Čo bolo/je pre dobrovoľníkov najnáročnejšie počas projektu No Limits? / popíšte situácie aj je to možné
7. Čo bolo/je pre dobrovoľníkov najväčší „osobný úspech“ počas projektu z vášho pohľadu? popíšte situácie aj je to možné - konkrétne na jednotlivcov ak je to vhodné
8. Robíte pravidelné hodnotiace rozhovory s dobrovoľníkmi? Ak áno, ako často a prečo je to dôležité z vašej skúsenosti?

E Výstupné otázky:

1. Budete v budúcnosti hostovať podobný projekt?
2. Odporúčali iným mladým ľuďom ísť na dobrovoľnícky projekt? Ak áno, prečo
3. Čo by ste zmenili alebo urobili inak?
4. Čo bolo možné lepšie urobiť pre takýto typ projektu? Nejaké návrhy na zlepšenia?
5. Je ešte niečo, čo by ste chceli povedať/dodať?

Príloha 4 – Orientačné otázky ku rozhovorom (po skončení dobrovoľníctva)

Fokus skupina

A Úvodné otázky:

1. Ako sa centru momentálne darí?
2. Získali ste akreditáciu na hostovanie dobrovoľníkov. Plánujete podávať projekt alebo máte už niečo schválené?
3. Pokračujete/ plánujete pokračovať v hostovaní znevýhodnených dobrovoľníkov?

B Prínos po projekte

1. Čo považujete za najväčší prínos projektu NO LIMITS pre vašu organizáciu?
2. Všetci traja dobrovoľníci sú nejakým spôsobom zapojení do aktivít centra. Čo je hlavným faktorom toho že ostávajú s vami?
3. Zlepšili sa nejaké procesy, nastavenia (komunikácia v tíme, šandardizácia práce s dobrovoľníkmi, dobrovoľnícke zapojenie/ úlohy a pod.) u vás v organizácii vďaka projektu?

C Odporúčania pre iné organizácie a stakeholderov

1. Čo je najdôležitejšie na čo by sa mala organizácia pripraviť ak by chcela implementovať projekt ako NO LIMITS?
2. S akými očakávaniami by mala organizácia do podobného projektu vstupovať z vašej skúsenosti?
3. Ako by sa podľa vás dala podporiť spolupráca medzi úradmi práce, národnou agentúrou a inými zainteresovanými stranami pre podporu zamestnateľnosti mladých ľudí so znevýhodnením?

D Výstupné otázky:

1. Čo by ste urobili inak v podobnom projekte?
2. Máte nejaké návrhy na zlepšenia čo by sa dalo urobiť viac po skončení projektu pre dobrovoľníkov a pre organizáciu?
3. Je ešte niečo, čo by ste chceli dodať?